

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

נח

(חלק כה שיחה ב)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת נח, כז תשרי-ג חשון, ה'תשפ"ו (ב)

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2025
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

Kehot Publication Society® and the Kehot logo are registered trademarks
of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

נח ב

ברחמים . . שאם יחזרו יהיו גשמי ברכה לא חזרו ה' מבול".

ווי מען לערנט בפשטות, איז די כוונה אין דעם תירוץ – אַז די צוויי פסוקים ריידן וועגן באַזונדערע זמנים: „ויהי הגשם" רעדט וועגן דער צייט פון תחלת הורדת המים, וואָס דאָן איז עס געווען אין אַן אופן אַז „אם יחזרו יהיו גשמי ברכה"; און „ויהי המבול" רעדט וועגן דעם שפעטערדיקן זמן, נאָך דעם ווי ס'איז נתברר געוואָרן אַז „לא חזרו" און דער גשם איז נתהפך געוואָרן למבול; און דאָס איז פאַרגעקומען גלייך אין ערשטן טאָג (פון די ארבעים יום), וכמ־פורש „ויהי המבול ארבעים יום" [וואָרום וויבאַלד אַז די מי המבול זיינען געווען רותחין⁷, איז דאָך ניט שייך געווען אַז מען זאָל בלייבן לעבן אפילו אַ זמן קצר. קומט אויס, אַז די אפשריות לתשובה איז געווען אַ זמן קצר⁸].

עס איז אָבער תמוה: אין פסוק שטייט דאָך בפירוש „ויהי הגשם על הארץ

א. בנוגע די ערשטע פערציק טעג פון מבול זיינען דאָ צוויי פסוקים וואָס זיינען לכאורה בסתירה איינער צום צווייטן: פריער שטייט¹: „ויהי הגשם על הארץ ארבעים יום וארבעים לילה", אָבער דערנאָך שטייט² – „ויהי המבול ארבעים יום על הארץ" (אַז שוין אין די ארבעים יום איז געווען ניט נאָר אַ גשם, נאָר אויך „מבול"³ – „שבלה את הכל כו"⁴).

זיינען חז"ל⁵ מבאר – און רש"י ברענגט עס בפירושו על התורה: „כש־הוריד הקב"ה המים הורידם תחלה

(1) פרשתנו ז, יב.

(2) שם, יז.

(3) ולא שהמבול התחיל רק לאחר המ' יום, כאשר „ויגברו המים וירבו מאד על הארץ גו'" (שם, יח) במשך ק"ג יום (שם, כד) שעי"ז „ויגיע כל בשר גו' וימח את כל היקום גו'" (שם, כא-כג). ועפ"י יובן מה שהקשו (זוהר חדש ופרש"י דלקמן הערה 5-6) דוקא מן הפסוק „ויהי המבול גו'" שנאמר לאחר „ויהי הגשם", ולא מן הלשון „מבול" שנאמר כמ"ט פ"ט⁹ (ו, יז. ז. – ו; ז; י) – כי מפסוקים הנ"ל אין הכרח (גמור) שמי' יום הראשונים כבר ה' המבול גופא (כ"א רק שמי' המבול" – המים שמהם נעשה „אח"כ) המבול – היו על הארץ; והסתירה היא (בעיקר*) מן הפסוק „ויהי המבול ארבעים יום גו'".

(4) רש"י ו, יז.
(5) זוהר חדש (מהנ"ע) פרשתנו (כב, סע"א). וראה ב"ר פל"א, יב. לקמן הערה 9.

(6) ז, יב. וראה הערה 3.

(*) אבל מ"מ מתרג' רש"י הסתירה תיכף עה"פ „ויהי הגשם" (ולא „להלן" עה"פ „ויהי המבול") – כי (נוסף לזה שהשאלה מתעוררת גם מן הפסוקים שלפנ"ל, אלא שניקק הסתירה היא מ„להלן", כפנינו, הרי) רש"י בא לתרג' „דכולי" קרא יתירה הוא" (משכיל לדוד כאן).

(7) זבחים קיג, ב. וש"נ. וראה ויק"ר ספ"ז.
(8) וגם לפמ"ש במשכיל לדוד (כאן) שבתחלה לא היו רותחין ורק „לבסוף (כאשר לא חזרו) היו למבול כלומר רותחין" (וראה יפ"ת לויק"ר שם) – עכצ"ל שהאפשריות לתשובה היתה רק ביום הראשון שהרי מפורש „ויהי המבול גו' ארבעים יום", כפנים.

ויש לומר שגם מצד ריבוי המים דיום ראשון (כלי שיהיו רותחין) – ש„נבקעו כל מעינות תהום רבה ואורבות השמים נפתחו" (שם, יא) – לא היו יכולים (עכ"פ חלקם) להשאר בחיים, ונטבעו במי המבול. ולהעיר מיבמות קכא, א. ואכ"מ.

(*) להעיר ממשנ"ת (לקו"ש ח"י ע' 35. וראה הערה 43 שם) שיש לומר שלפי פרש"י בפשט"מ – מי המבול לא היו רותחין. ע"ש.

אויפן פסוק¹³ „כי לימים גו' אנכי ממטיר גו' ארבעים יום וארבעים לילה“ זאָגן חז"ל¹⁴ – און רש"י ברענגט עס אַראָפּ (בשניונים) בפירושו על התורה¹⁵ – אַז דער טעם וואָס דאָס איז געווען במספר ארבעים דוקא איז: „כנגד¹⁶ יצירת הולד שקלקלו להטריח ליוצרים לצור כו“.

דערפון איז פאַרשטאַנדיק, אַז דאָס וואָס די מי המבול האָבן יורד געווען ארבעים יום מיינט (ניט אַז יעדן טאָג איז צוגעקומען נאָך אַן עונש, נאָך אַ טאָג פון מבול, נאָר) אַז דאָס איז אײַן עונש וואָס האָט זיך געצויגן פערציק טעג. אין אַנדערע ווערטער – אַז די אַלע ארבעים יום זיינען (בלשון הראַגאַטשאַווער בנוגע לכמה עינים¹⁷) אַ נקודה אחת.

ווע"ד ווי די ארבעים יום פון יצירת הולד זיינען אײַן ענין, אַ יצירה וואָס דויערט ארבעים יום – אין דעם זמן פון נאָך די ארבעים יום ביז דעם סוף פון די תשעה חדשים פון הריון ווערן געשאפן די פרטים פון דעם וולד, צורת אבריו וגידיו, וואָס דאָס ווערט אויפגעטאָן שריט נאָך שריט און יעדער פון זיי איז אַ זאָך פאַר זיך; לדוגמא: כללות היד, דערנאָך – פאַנאַנדערטיילונג אין פינגער, דערנאָך יעדער פינגער אין פרקים, דערנאָך ציפּרנים און גאָר בסוף הזמן – נגמר ציפּרניו¹⁸. משא"כ במשך די ערשטע ארבעים יום טוט זיך אויף

ארבעים יום וארבעים לילה, אַז די אַלע פערציק טעג (און ניט נאָר בתחלת הירידה) איז געווען אַ גשם!?

– ווען אין פסוק „ויהי הגשם“ וואָלט ניט געשטאַנען „על הארץ“, וואָלט מען געקענט פאַרענטפערן, אַז די מציאות פון מבול – „שבלה את הכל כו“ – איז געוואָרן ווען די מים זיינען געקומען „על הארץ“. ד.ה. ביי אַראָפּקומען פון „שמים“ (די אַלע פערציק טעג) –

„כשהוריד הקב"ה כו“ – איז עס גע-ווען גשם (גשמי ברכה), נאָר קומענדיק „על הארץ“, וויבאַלד אַז בארץ למטה איז געווען אַ מצב פון „ותשחת הארץ... השחית כל בשר... על הארץ“¹⁹, איז דאָרט²⁰ פון דעם „גשם“ געוואָרן אַ „מבול“.

דער פסוק זאָגט אַבער „ויהי הגשם על הארץ“ – אַז ניט נאָר די הורדה מן השמים איז געווען ברחמים, נאָר אויך ביים קומען על הארץ איז עס געווען „גשם“²², און דאָס האָט אָנגעהאַלטן ארבעים יום, כנ"ל.

ב. ויש לומר הביאור בזה:

(9) ע"ד פי' היפ"ת לב"ר שם (אלא שפירושו הוא רק בב"ר שם שקאי עה"פ „המבול מים“, ולא על מחז"ל ופרש"י שבפנים).

(10) פרשתנו ו' יא"ב.

(11) ע"ד מחז"ל אין דבר רע יורד מלמעלה (ב"ר פנ"א, ג. ולהעיר שגם שם „הוריד מטר ונעשה (למטה) גפרית“ – יל"ש תהלים רמז תרנה (הובא במת"כ לב"ר שם. וראה גם יפ"ת ופי' מרז"ו שם). וכ"ה בתנחומא באבער (יח) ופרש"י עה"פ (וירא יט, כד).

(12) עפ"ז מובן למה מעתיק רש"י בהד"ה גם התיבות „על הארץ“ (ובז"ח שם לא הועתקו. וגם ברש"י לא הועתקו התיבות „על הארץ“ בהפסוק „ויהי המבול“ – להדגיש שאז"פ לתרץ הסתירה כפנים).

(13) ז, ד.

(14) ב"ר פל"ב, ה.

(15) עה"פ שם. ועפ"ז מובן, שהתירוץ דלקמן מתאים גם בלימוד ע"ד הפשט (פרש"י).

(16) ל' רש"י. וראה מפרשי הב"ר שם.

(17) ראה מפענח צפונות פרק ג, ט (ועוד) וש"נ.

(18) יבמות פ, רע"ב.

בלויז איין ענין – כללות¹⁹ יצירת הולד²⁰.

עפ"ז איז פארשטאנדיק ווי ס'איז ניטאָ קיין סתירה צווישן די צוויי פסוקים – ווייל אויך לפירוש הנ"ל אַז „ויהי הגשם“ באציט זיך אויף תחלת הורדת המים („הורידם תחלה“) – אַז די ירידה איז געווען אין אַן אופן פון „אם יחזור יהיו גשמי ברכה“ – האָט עס כולל געווען די מים פון אַלע ארבעים יום. וואָרום דער „הורידם“ פון הקב"ה איז געווען איין הורדה וואָס האָט כולל געווען די כמות מים, דאָס גאַנצע וואָס סער וועלכע ירדו על הארץ (אַלס גשמי ברכה) אין די ארבעים יום (כנ"ל).

נאָר גלייך נאָך דער הורדה ווען ס'איז נתברר געוואָרן אַז „לא חזור“, איז „ויהי המבול ארבעים יום“ – די וואַסערן פון יעדערן פון די מ' יום איז געוואָרן (אַנשטאָט גשמי ברכה –) אַ מבול וואַסער^{20*}.

ג. לויט דעם ביאור וועט אויך פאָר-ענטפערט ווערן דער שינוי לשון אין די צוויי פסוקים: אין ערשטן פסוק שטייט „ויהי הגשם על הארץ (און ערשט דער-נאָך קומען די ווערטער) ארבעים יום וארבעים לילה“, משא"כ אין צווייטן פסוק (ביים מבול) שטייט „ויהי המבול ארבעים יום על הארץ“ –

ווייל עפ"ה הנ"ל איז דער טייטש פון די ווערטער „ארבעים יום“ אין צווייטן פסוק אַנדערש ווי אין דעם ערשטן:

(19) זכר און נקבה (ברכות ט, א).

(20) ראה בארובה לקוטי ביאורים לתנאי (להר"י ש"י קארו) ח"ב ע' פז ואילך* (ליקוט פירושם כו' לאגה"ת (קה"ת) ע' קט ואילך) ובהנשמך שם. וראה שם בארובה ע"ד הענין דמספר ארבעים.

* (20) שעי"ז „וירבו המים וישאו את התיבה גו' מעל הארץ“ (ז, יז).

דער פסוק „ויהי המבול גו'“ קומט זאָגן וויפיל זמן דער מבול האָט געדויערט, און דעריבער קומען די ווערטער „ארבעים יום“ גלייך בסמיכות צו „ויהי המבול“ – „ויהי המבול ארבעים יום (על הארץ)“ – וואָס מיינט כפשוטו, אַז דער מבול האָט זיך געצויגן (בפועל) פערציג טעג (על הארץ);

משא"כ דער פסוק „ויהי הגשם גו'“ קומט (ניט דערציילן וויפיל זמן עס האָט אַנגעהאַלטן דער גשם – וואָרום דער ענין פון „גשם“ (ד.ה.; די אפשריות אויף גשמי ברכה) איז בלויז געווען בתחלת ההורדה (און גלייך דערנאָך איז עס נהפך געוואָרן למבול), כנ"ל – נאָר דער פסוק איז אויסן צו) זאָגן „ויהי הגשם על הארץ“: די מים „על הארץ“ איז געווען אין אַן אופן פון „ויהי הגשם“ – „אם יחזור יהיו גשמי ברכה“ – ומוסיף²¹ (ניט נאָר די מים פון דער ערשטער צייט, נאָר) פון די אַלע ארבעים יום וארבעים לילה, שוין דאָן בתחלת ההורדה האָט דער גשם געהאַט די כמות המים פון מ' יום (גשמי ברכה).

ד. מען דאַרף נאָך אָבער האַבן הסברה:

דער ענין פון „ארבעים יום כנגד יצירת הולד“ איז בלויז אַ טעם אויף דעם וואָס די ארבעים יום של מבול (אַלס עונש) זיינען איין נקודה (ע"ד ווי די מ' יום של יצירת הולד); וואָס פאָר אַ שייכות אָבער האָט דער מספר פון מ' יום צו די „גשמי ברכה“ וואָס צוליב דעם זיינען אויך זיי געווען במספר ארבעים און אַלס איין נקודה?

וועט מען דאָס פאָרשטיין פון דעם

(21) וכמודגש גם בזה שה„טעם“ על תיבת „הארץ“ הוא אתחלתא המורה על הפסק.

(* לקו"ש חז"ט ע' 188 ואילך. המו"ל.

לשון „בול“ (בתוספת מ"ם בתחלתו)²⁷, וואָס דער וואָרט „בול“ ווייזט אויף (גשמי) ברכה, כמחז"ל²⁸ עה"פ²⁹ „בירח בול“ (וואָס דאָס גייט אויף חודש חשון ווען עס גייען גשמי ברכה) – „בזמן שהארץ עושה בולים בולים“³⁰].

און דאָס איז אויך דער טעם פאַרוואָס די ארבעים יום פון גשמי ברכה זיינען איין נקודה – ווייל דער מספר ארבעים יום פון טהרת הארץ איז כנגד די מ' סאה של מקוה, וואָס דער שיעור פון מ' סאה איז (ווי דער ראָגאַטשאווער איז מאריך³¹) אַן „עצם אחד“.

ה. אָט די ברכה אין ענין המבול – אַ דורך אים איז געוואָרן טהרת הארץ – איז אויך אַנגעדייטעט אין דעם מחז"ל הנ"ל³² „כשהוריד הקב"ה המים הורידם תחלה ברחמים כדי להראות לעולם שאם ישובו יקבלם.. שאם יחזרו יהיו גשמי ברכה“:

דער קלקול הארץ³² לפני המבול האָט דערפירט צו אַזא שפל המצב פון דער וועלט, ביז אַז „לא הי' שייך בירור“³³, וואָס דערפאַר האָט דער דור המבול ניט תשובה געטאָן³⁴; און דאָס איז געווען דער אויפטו פון מבול – „לטהר את הארץ“, אַז דאָס האָט אַריינגעגעבן אין

ביאור (פנימי) אין ענין המבול, אַז „המבול בא לטהר את הארץ.. כי מלאה הארץ חמס ונתקלקלה מאד והי' נצרך לטהרה ולזאת בא המבול.. כדוגמת המקוה מ' סאה שהיא מטהרת את הט' מא“³².

און דערפאַר ווערט דער מבול גופא אַנגערופן „מי נח“³³, וואָס דער נאָמען „נח“ איז ע"ש נייחא – „נייחא לעליונים נייחא לתחתונים“³⁴ – ווייל דאָס וואָס דער מבול איז אַן ענין של עונש כו' איז בלויז מצד אנשי דור המבול; אָבער מצד (עצמו איז עס מי נח – ווי מצד) נח איז עס אַן ענין פון נייחא³⁵, טהרת הארץ.

עפ"י קען מען טייטשן „והיה הגשם על הארץ ארבעים יום גו“ כפשוטו – אַז דער גשם (גשמי ברכה) האָט זיך גע- צויגן (כפועל) פערציק טעג, און אעפ"כ איז דאָס קיין סתירה ניט אַז אין די זעלבע פערציק טעג איז געווען מבול – ווייל דער מבול איז בפנימיותו גשמי ברכה („נייחא“) פאַר דער וועלט,

יתרה מזה י"ל: יעדער טאָג האָבן די מים געטאָן צוויי זאכן: מטהר את הארץ³⁶ און „בלה את הכל“.

[און ווי דאָס איז אויך מרומז אין וואָרט „מבול“ גופא: „מבול“ איז פון

(27) ראה יל"ש (ועד"ז תנחומא) שבעה ערה הבאה.
(28) תנחומא באבער פרשתנו יז. יל"ש מלכים רמז קפד. ועד"ז בירושלמי ר"ה פ"א ה"ב.
(29) מ"א ו, לח.
(30) ראה קה"ל לירושלמי שם ד"ה בולות.
(31) ראה מפענח צפונות פ"ט ס' ו. ו. ו. ש"נ.
(32) ראה בכ"ז לקו"ש חט"ו ע' 52 ואילך.
(33) סד"ה את קשתי תרנ"ד (בס"ה מ' תרנ"ד ריש ע' מח). וראה מאמרי אדה"ז – פרשיות פרשתנו ע' ס. אוה"ת פרשתנו (כרך ג) תרנב, סע"א ואילך.
פלח הרמון פרשתנו ד"ה את קשתי פ"ג.
(34) ראה מאמרי אדה"ז שם.

(22) תו"א ריש פרשתנו (ת, סע"ג ואילך – ע"פ זבחים קיג, א). וראה גם שם י, רע"א. מאמרי אדה"ז – הנחות הר"פ ע' סט. תו"ח שם (נט, ב ואילך). אוה"ת שם (כרך ג) תרט, ב ואילך. תרכד, א ואילך. ובכ"מ.
(23) ישע"י נד, ט.
(24) ב"ר פ"ל, ה.
(25) להעיר מפענח רוא פרשתנו (ת, ט): מה שנמלט (עוג) על התיבה אע"פ שירדו עלי' גשמים גשמי ברכה היו על התיבה (וראה זבחים קיג, ב).
(26) ע"ד טהרת המקוה שבאה ע"י צירוף כל הארבעים סאה.

דער „רושם“ וואָס איז געבליבן פון דעם מבול, ביז אַז עס איז געוואָרן גשמי ברכה בפשטות, „בול“.

און די שלימות פון טהרת הארץ וועט זיין לעתיד לבא, ווען מ'וועט האָבן ניט נאָר דעם „בול“, נאָר אויך דעם מ"ם פון „מבול“ וועט נתהפך ווערן לטוב,

וואָרום די ארבעים יום פון טהרת הארץ — „כדוגמת המקוה מ' סאה“ — זיינען דאָך די בחינה פון מ"ם סתומה [בדוגמת מקוה און מ' סאה דמקוה וועל-כע זיינען בחי' מ"ם סתומה³⁹], וואָס דאָס האָט מאיר געווען בגילוי אין תיבת נח⁴⁰,

און דערפון האָט מען דעם כח צו מוהפך זיין דעם מ"ם פון מבול — דער מ"ם פתוחה וואָס איז מרמז⁴¹ אויף גלות — אַז עס זאָל ווערן אַ מ"ם סתומה, וואָס איז מרמז⁴² אויף גאולה⁴², „לסרבה המשרה ולשלום אין קץ“⁴³,

בגאולה האמיתית והשלמה על ידי משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.

(משיחת ש"פ נח תשמ"ג)

וועלט דעם כח אויף תשובה, „להראות לעולם“³⁵ שאם ישובו יקבלם.

און דאָס איז רמז וכוונת הכתוב „ויהי הגשם על הארץ“: אע"פ אַז די אנשי דור המבול „לא חזרו“ (און פאַר זיי איז געוואָרן אַ מבול), זיינען די „גשמי ברכה“ וועלכע „הוריד הקב"ה .. ברחמים“ ניט געבליבן למעלה (ניט אַראָפּ פונעם דאָ למטה), נאָר דאָס האָט אויפגעטאָן אין ארץ „ויהי הגשם על הארץ“ אַ פעולה, אַז מ'האָט דעם כח אויף תשובה.

און דורך דעם איז מען מבטל דעם מבול (שכמים — רתיחה וכיו"ב) און עס ווערט „גשמי ברכה“ בפשטות³⁶.

און ווי חז"ל³⁷ זאָגן בנוגע צו די ארבעים יום, אַז „מ' יום בכל שנה היו אותם הימים עושים רושם בעולם, עד שעמד שלמה ובנה את ביהמ"ק ופסקו אותם מ' יום“, און דערפאַר ווערט דער חודש (חשוון) אָנגערופן „ירח בול“ — „מבול .. כתיב חסר מ' כנגד ארבעים יום שפסקו“, ובמילא איז געוואָרן „בול“ — „שהארץ עושה בולים בולים“²⁸, גשמי ברכה בפשטות.

ווייל דורך בנין ביהמ"ק, וואָס האָט אויפגעטאָן אַ שינוי וזיכוך אין וועלט, אַ ליכטיקייט פון מקדש — דורך די חלונות שקופים אטומים³⁸, איז בטל געוואָרן

(39) אוה"ת יוהכ"פ ע' א'תקעח (ע"פ ראשית חכמה ש' האהבה פי"א).

(40) אוה"ת פרשתנו (כרך ג) תריג, ב. תרלז, ב. ואילך. ועוד.

(41) ראה אוה"ת פרשתנו שם. וראה בפרטיות ספר הערכים חב"ד מערכת אותיות את מ"ם (ב) סעיף ז. וש"נ.

(42) וכמבואר בכ"מ (אוה"ת פרשתנו שם. שם תרכח, א. תרלג, ב. ואילך — בארוכה. המשך וככה תרל"ז פצ"הו. ובכ"מ) שתיבת נח היתה דוגמת ומעין לע"ל. וראה לקמן ע' 29 ואילך.

(43) ישע"י (ט, ו) — בתיבת למרבה דוקא, אתהפכא ד"וירבו המים" (המבול (פרשתנו ז, יז).

(35) לא לאנשי דור המבול — שכבר נמחו.

(36) ועפ"ז יומתק מה שהמים שעל התיבה היו כל המ' יום — גשמי ברכה (ראה הערה 25).

(37) יל"ש (ועד"ז תנחומא באבער שם). וראה גם תנחומא פרשתנו יא.

(38) מ"א ו, ד. מנחות פו, ב. ועוד.

